

Regeringens proposition

1975/76: 193

om skatteplikt för utbildningsbidrag för doktorander, m. m.;

beslutad den 25 mars 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att utbildningsbidrag för doktorander samt vissa andra studiebidrag skall bli skattepliktiga. Propositionen innehåller också förslag om att skatteintäkterna härav i sin helhet skall tillgodoföras statsverket. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1976. Vidare föreslås ändringar av närmast teknisk natur i fråga om familjeföretagens lättnader vid kapitalbeskattningen.

1 Förslag till**Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)**

Härigenom föreskrives att punkt 12 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar

till 32 §

12.¹ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärande samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.

Föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring utgöra skattepliktig intäkt av tjänst.

Timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349) räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), *utbildningsbidrag för doktorander och tidsättning vid grundläggande utbildning för vuxna* räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa och kontant arbetsmarknadsstöd räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1976 och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

¹ Senaste lydelse 1975:327.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrives att 4 § samt punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Fastighet upptages till taxeringsvärdet vid beskattningsårets utgång. Var sådant värde då ej åsatt eller har under beskattningsåret omständighet inträffat, som kan under taxeringsperioden påkalla förändrad värdering, upptages fastigheten till det taxeringsvärde, som för taxeringsåret bliver densamma åsatt. Finnas sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, skola dessa upptagas särskilt. Bestämmelserna i tredje stycket om värdesättning av lös egendom äga därvid motsvarande tillämpning.

Tomträtt eller vattenfallsrätt skall upptagas till det värde, som rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan anses hava betingat vid en försäljning under normala förhållanden.

Lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i jordbruk med binnärningar, i skogsbruk eller i rörelse, skall värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, däri egendomen är nedlagd.

Fordran, som löper med ränta, skall, därest den icke är tillgång i rörelse, upptagas till sitt kapitalbelopp utan inberäkning av under beskattningsåret upplupen men ej förfallen ränta.

Fordran, som ej är förfallen och därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen, uppskattas till belopp, som utgör fordringens förhandenvarande värde enligt vid denna lag fogad tabell I. Osäker fordran upptages till det belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran upptages icke.

Värdepapper, som noteras å inländsk eller utländsk börs, upptages till det noterade värdet, såframt antagas kan, att detta motsvarar vad som må hava varit påräkneligt vid försäljning under normala förhållanden.

Värdepapper, som noteras å inländsk eller utländsk börs, upptages till det noterade värdet, såframt antagas kan, att detta motsvarar vad som må hava varit påräkneligt vid försäljning under normala förhållanden. *Sådana värdepapper, som icke noteras å börs, värderas med ledning av bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§.*

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:859.

² Senaste lydelse 1974:311.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Annan för evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller förmån än frälseränta uppskattas till tjugo gånger det belopp, vartill den uppgått under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av på livstid eller viss tid utgående ränta, avkomst eller förmån uppskattas efter det belopp, rättigheten motsvarat under beskattningsåret, enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III.

Rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändå är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten senast för helt år motsvarat.

Är rättighet beroende av varaktigheten av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmes rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation allenast delvis skiftas mellan medlemmarna, skall upptagas till ett värde motsvarande den del av föreningens förmögenhet som skulle fallit på andelen därest föreningen trätt i likvidation.

Övrig lös egendom upptages till det värde, som den kan anses hava be-
tingat vid försäljning under normala förhållanden.

Anvisningar
till 3 och 4 §§

2.³ Vid beräkning av förmögenhet, som ingår i förvärvskälla inom inkomstlagen jordbruksfastighet och rörelse, gäller följande.

Sammanfaller icke räkenskapsåret med beskattningsåret, får som värde av förmögenheten tagas upp värdet vid utgången av det räkenskapsår som före den 1 mars taxeringsåret gått till ända närmast intill utgången av beskattningsåret. Detta värde skall emellertid rättas med belopp som den skattskyldige satt in i förvärvskällan eller tagit ut ur densamma för egen räkning eller för annan av honom innehavd förvärvskälla. Utgår räkenskapsåret före beskattningsåret, skall nämnda värde ökas med insättningar och minskas med uttag som skett intill beskattningsårets utgång. Utgår räkenskapsåret efter beskattningsåret, skall värdet minskas med insättningar och ökas med uttag som skett efter utgången av beskattningsåret.

För inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i förvärvskällan, liksom för lager upptages det värde som taxeringsåret kunnat god-

För inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i förvärvskällan, liksom för lager upptages det värde som taxeringsåret kunnat god-

³ Senaste lydelse 1974:311.

Nuvarande lydelse

tagas vid inkomsttaxeringen avseende förvärvskällan. Härigenom får dock förmögenhetsvärdet av förvärvskällan icke sättas lägre än sextio procent av det värde som framkommer vid en värdering där inventarierna upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning eller utrangering och lagret värderats som helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning i detalj. Hänsyn skall därvid tagas till inkurans men icke till s. k. latent skatteskuld.

Föreslagen lydelse

tagas vid inkomsttaxeringen avseende förvärvskällan. Härigenom får dock förmögenhetsvärdet av förvärvskällan icke sättas lägre än sextio procent av det värde som framkommer vid en värdering där inventarierna upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning eller utrangering och lagret värderats som helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning i detalj, *varvid dock fastighet skall upptagas lägst till taxeringsvärdet.* Hänsyn skall därvid tagas till inkurans och *prisfallsrisk* men icke till s. k. latent skatteskuld.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrives att 23 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §²

Vid uppskattning av lös egendom iakttages:

A. Tomträtt eller vattenfallsrätt uppskattas i den mån ej annat följer av 20 § tredje stycket, till vad rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

B. Aktie, obligation eller därmed jämförlig värdehandling uppskattas, där värdehandlingen noteras å inländsk eller utländsk börs, till det noterade värdet eller, om detta icke motsvarar vad som varit påräkneligt vid försäljning under normala förhållanden, till pris, som vid dylik försäljning kan påräknas. Sådan värdehandling, som icke noteras å börs, uppskattas enligt sist angivna grund.

B. Aktie, obligation eller därmed jämförlig värdehandling uppskattas, där värdehandlingen noteras å inländsk eller utländsk börs, till det noterade värdet eller, om detta icke motsvarar vad som varit påräkneligt vid försäljning under normala förhållanden, till pris, som vid dylik försäljning kan påräknas. Sådan värdehandling, som icke noteras å börs *eller vars värde icke skall beräknas med ledning av bestämmelserna i F nedan*, uppskattas enligt sist angivna grund.

C. Fordran uppskattas till sitt kapitalbelopp jämte upplupen ränta å tid, som avses i 21 §. Är fordringen ej förfallen och skall ränta därå ej beräknas för tiden före förfallodagen, uppskattas fordringen till belopp, som utgör dess värde vid nämnda tid enligt den vid denna lag fogade tabellen I.

Osäker fordran uppskattas till belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran anses icke utgöra tillgång. Den omständigheten att gäldenären är delägare i dödsboet föranleder icke fordringens uppskattande enligt andra grunder än som eljest äro tillämpliga.

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto eller investeringskonto för skog, upptagas till halva värdet. Har medel avsatts till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgivits för avsättningen, får halva det avsatta beloppet upptagas som skuld.

D. För evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller annan förmån uppskattas till tjuugu gånger det belopp, vartill den senast för helt år uppgått.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

² Senaste lydelse 1974:1053.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår under viss tid eller någons livstid, uppskattas till sitt kapitalvärde. Är rättigheten bestämd till visst belopp eller eljest till viss storlek, beräknas kapitalvärdet efter det belopp rättigheten för helt år motsvarar enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III. Där rättighet, som belastar viss egendom, ej är på nyss angivet sätt bestämd, anses årliga värdet utgöra fem procent av det penningvärde, vartill egendomen uppskattats, dock att, där rättighet avser endast del av egendom eller dess årliga värde eljest icke kan bestämmas enligt nyss angivna grund, detta uppskattas efter vad som prövas skäligt.

Kapitalvärdet av rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändock är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten för helt år motsvarar.

Är rättighet beroende av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmas rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

E. Värdet av utländskt myntslag beräknas efter den köpkurs på checkar, utställda i samma myntslag, som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde. Finnes ej sådan kurs eller kan av annan anledning värdet icke beräknas efter denna grund, bestämmer regeringen eller den myndighet regeringen förordnar, hur beräkningen skall ske.

F. Annan lös egendom än förut nämnts uppskattas till vad den kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

Inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i jordbruk med binäringar, i skogsbruk eller i rörelse, liksom lager upptagas till det värde som kunnat godtagas vid inkomstberäkning enligt kommunal-skattelagen (1928:370). Härigenom får dock förmögensvärdet av förvärvskällan icke sättas lägre än sextio procent av det värde som framkommer vid en värdering där inventarierna upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning eller utrantering och lagret värderats som helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning

Inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i jordbruk med binäringar, i skogsbruk eller i rörelse, liksom lager upptagas till det värde som kunnat godtagas vid inkomstberäkning enligt kommunal-skattelagen (1928:370). Härigenom får dock förmögensvärdet av förvärvskällan icke sättas lägre än sextio procent av det värde som framkommer vid en värdering där inventarierna upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning eller utrantering och lagret värderats som helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning

Nuvarande lydelse

i detalj. Hänsyn skall därvid tagas till inkurans men icke till s. k. latent skatteskuld.

Föreslagen lydelse

i detalj, varvid dock fast egendom skall upptagas lägst till taxeringsvärdet. Hänsyn skall därvid tagas till inkurans och prisfallsrisk men icke till s. k. latent skatteskuld.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande, om skattskyldighet inträtt dessförinnan.

4 Förslag till Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrives att 37 § 1, 4 och 5 mom. taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 m o m.² Till ledning vid inkomsttaxering skola varje år utan anmaning uppgifter (kontrolluppgifter) för nästföregående kalenderår avlämnas på sätt framgår av följande uppställning:

Uppgifts- skyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
----------------------	-----------------------------	-----------------------------

---

Föreslagen lydelse

1 m o m. Till ledning vid inkomsttaxering skola varje år utan anmaning uppgifter (kontrolluppgifter) för nästföregående kalenderår avlämnas på sätt framgår av följande uppställning:

Uppgifts- skyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
----------------------	-----------------------------	-----------------------------

---

3 e. *Universitet och högskola.*

Den som uppburit utbildningsbidrag för doktorander.

Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

3 f. *Skolstyrelse eller annan kommunal nämnd som kommunen föreskriver.*

Den som uppburit timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna.

Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 m o m.³ Uppgifterna skola avlämnas senast den 31 januari under taxeringsåret i den ordning, som gäller för avlämnande av självdeklaration. Uppgifter, som avses i 1 mom. punkterna 5–7, skola dock avlämnas till länsstyrelsen i det län, där uppgiftslämnaren är bosatt. I fall, som avses i 3 mom., skall därefter iakttagas, att uppgifterna jämte därtill hörande sammandrag

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Senaste lydelse 1976:86.

³ Senaste lydelse 1972:83.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

städse skola avlämnas till myndighet, hos vilken arbetsgivarens allmänna självdeklaration må avlämnas.

Uppgifterna skola vid avlämnandet vara ordnade kommunvis eller, om i kommun ingå flera församlingar, församlingsvis och skall medelst särskilda omslag eller annorledes vara tydligt utmärkt, vilken kommun eller församling varje grupp av uppgifter avser.

I fråga om inkomst som avses i punkt 12 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) får riksskatteverket föreskriva att kontrolluppgift skall avlämnas i särskild ordning.

5 m o m.⁴ Den som har att avlämna kontrolluppgift enligt 1 mom. punkterna 1, 2, 3 b–3 d eller 7 skall senast den 31 januari under taxeringsåret till inkomsttagaren över-sända ett exemplar av uppgiften.

5 m o m. Den som har att avlämna kontrolluppgift enligt 1 mom. punkterna 1, 2, 3 b–3 f eller 7 skall senast den 31 januari under taxeringsåret till inkomsttagaren över-sända ett exemplar av uppgiften.

Om skyldighet att vid arbetsgivaruppgift, som skall lämnas enligt lagen (1959:552) om uppörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., foga kontrolluppgift som nyss sagts stadgas i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1976.

⁴Senaste lydelse 1975:1178.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt

Häri genom föreskrives att 2 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Vid tillämpning av 1 § skall i skatteunderlaget icke inräknas skatte-kronor och skatteören som kan anses hänföra sig till följande skattepliktiga intäkter, nämligen dels sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller ersättning enligt förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, kungörelsen (1962:607) om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m. m., kungörelsen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atom-anläggningar m. m., förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m., lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl., militärsättningsförordningen (1950:261) och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärrare, allt till den del sjukpenningen eller ersättningen grundas på förvärvsinkomst av minst 4 500 kronor för år, dels föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring, dels timstudiestöd, in-

Vid tillämpning av 1 § skall i skatteunderlaget icke inräknas skatte-kronor och skatteören som kan anses hänföra sig till följande skattepliktiga intäkter, nämligen dels sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller ersättning enligt förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, kungörelsen (1962:607) om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m. m., kungörelsen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atom-anläggningar m. m., förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m., lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl., militärsättningsförordningen (1950:261) och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärrare, allt till den del sjukpenningen eller ersättningen grundas på förvärvsinkomst av minst 4 500 kronor för år, dels föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring, dels timstudiestöd, in-

¹ Lagen omtryckt 1973:437.

² Lydelse enligt prop. 1975/76:147.

Nuvarande lydelse

komstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), dels dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen och kontant arbetsmarknadsstöd, dels utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning såvitt avser dagpenning och stimulansbidrag. Intäkterna upptages härvid till belopp som anges på kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623).

Vid beräkning av skatteunderlaget för fysisk person skall avdrag vidare göras för skattekonor och skatteören, som kan anses motsvara sjukpenning, vilken vid arbetsgivarinträde enligt 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring för honom uppburits av arbetsgivaren, om arbetsgivarinträdet skett den 9 november 1973 eller senare.

Vid beräkning av antalet skattekonor och skatteören skall såvitt gäller avdrag för sjukförsäkringsavgift enligt 46 § 2 mom. 3), grundavdrag enligt 48 § och avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas de regler som gäller vid 1975 års taxering.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1976 och tillämpas första gången i fråga om utdebitering för år 1978.

Föreslagen lydelse

komstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), dels utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna, dels dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen och kontant arbetsmarknadsstöd, dels utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning såvitt avser dagpenning och stimulansbidrag. Intäkterna upptages härvid till belopp som anges på kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623).

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-03-25

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om skatteplikt för utbildningsbidrag för doktorander, m. m.

Inledning

Tidigare i år har riksdagen förelagts förslag om vissa ändringar på det studiesociala området. I budgetpropositionen 1976 (prop. 1975/76:100 Bilaga 10 s. 499 ff) föreslås att ett särskilt studiesocialt stöd införs den 1 juli 1976 för dem som deltar i nuvarande undervisning på grundskolenivå av ungdomar och vuxna som fått ofullständig eller ingen undervisning (grundläggande utbildning för vuxna). Detta bidrag avses vara skattepliktigt. Dessutom föreslås i prop. 1975/76:128 att nuvarande doktorandstipendier ersätts med skattepliktiga bidrag. De nya bidragsformerna förutsätter ändringar i skatteförfattningarna, bl. a. i kommunalskattelagen (1928:370), KL. Jag avser nu att ta upp sistnämnda fråga. Jag avser att i detta sammanhang även ta upp en fråga som hänger samman med de år 1974 beslutade skattelättnaderna för familjeföretagen.

Studiestödet

Det särskilda studiesociala stödet vid grundläggande utbildning för vuxna skall utgå enligt följande. För flertalet studerande skall stödet beräknas med visst belopp per timme. Timersättningen avses utgå för högst 25 timmar i veckan och beräknas till 18 kr., dvs. med högst 450 kr. per vecka. Denna timersättning skall bara utgå om den studerande förlorat arbetsinkomst, ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd på grund av att han deltagit i undervisningen. Till studerande, vars huvudsakliga

sysselsättning är hemarbete, skall stödet normalt utgå med 8 kr. per timme. Timersättningen skall bara utgå om den studerande deltar i minst 5 timmars undervisning per vecka. Timersättningen förutsätts vara skattepliktig och pensionsgrundande.

I fråga om stödet till doktorander innebär förslagen att de nuvarande skattefria doktorandstipendierna ersätts med bidrag, vilka i likhet med bl. a. förmåner vid arbetsmarknadsutbildning och särskilt vuxenstudiestöd bör vara skattepliktiga. Bidragen skall också vara pensionsgrundande.

Den åsyftade skattemässiga behandlingen av de nu nämnda formerna av studiestöd bör åstadkommas genom att man i punkt 12 av anvisningarna till 32 § KL anger att bidragen skall tas upp som intäkt av tjänst. Några särskilda regler rörande avdrag för kostnader vid beskattningen av ifrågavarande bidrag behövs enligt min mening inte. Såvitt gäller utbildningsbidragen till doktorander bestrids kostnader för resor, material m. m. i allt väsentligt med medel från driftkostnads- eller forskningsrådsanslag hos den myndighet som utbetalar bidragen. Kostnader av avdragsgill natur torde därför inte uppkomma i någon större omfattning.

Det särskilda studiesociala stödet vid grundläggande utbildning för vuxna avses i stor utsträckning administreras av skolstyrelserna. Kommun bör kunna föreskriva att annan kommunal nämnd än skolstyrelse skall administrera stödet. Utbildningsbidraget till doktorander skall administreras av universiteten och högskolorna. De angivna myndigheterna bör då också vara skyldiga att lämna kontrolluppgifter till ledning för bidragstagarnas taxering. Jag föreslår att regler härom införs i 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623). TL. Universitet, högskola och skolstyrelse eller annan kommunal nämnd avses även göra avdrag för preliminär skatt då de skattepliktiga bidragen betalas ut. Skatteavdrag bör ske enligt särskild beräkningsgrund. Föreskrifter härom kan utfärdas i administrativ ordning med stöd av 3 § 3 mom. uppbördslagen (1953:272).

Skatteintäkterna av ifrågavarande bidrag avses i sin helhet tillfalla staten. För att underlätta beräkningen av bortfallet för kommunerna bör riksskatteverket få möjlighet att föreskriva att kontrolluppgifter skall avlämnas till annan myndighet än länsstyrelse eller lokal skattemyndighet. Detta bör gälla alla de bidrag som avses i punkt 12 av anvisningarna till 32 § KL. Jag föreslår att en bestämmelse härom tas in i 37 § 4 mom. TL.

Avräkningen mellan staten och kommunerna

Enligt 2 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt inräknas inte i det kommunala skatteunderlaget skattekonor och skatteören som hänför sig till bl. a. sådana studiesociala förmåner som bidrag vid arbetsmarknadsutbildning och särskilt vuxenstudiestöd. Jag föreslår att 2 § ändras på så sätt att i kommunernas

skatteunderlag inte heller inräknas utbildningsbidrag till doktorander, liksom inte heller den nya timersättningen vid grundläggande utbildning för vuxna.

Familjeföretagens skattelättnader

Genom 1974 års lagstiftning (prop. 1974:98, SkU 1974:38, rskr 1974:259, SFS 1974:311–312) ändrades reglerna för familjeföretagens lättnader vid förmögenhets- och arvsbeskattningen. Senare samma år infördes motsvarande lättnader vid gåvobeskattningen (prop. 1974:185, SkU 1974:65, rskr 1974:406, SFS 1974:503). De nya reglerna för värderingen av familjeföretag innebär en anpassning till inkomstbeskattningens värderingsnormer. Lager och inventarier får alltså redovisas till de lägsta värden som kan godtas vid inkomsttaxeringen. En spärr finns för att förhindra helt opåkallade skattelättnader. Sålunda skall alltid minst 60 % av företagets värde tas upp till beskattning.

Hittills gjorda erfarenheter visar att de nya reglerna i allt väsentligt haft avsedd effekt. Emellertid har det samtidigt konstaterats att spärrregeln i vissa fall inte kunnat hindra opåkallade skattelättnader. Så har varit fallet beträffande byggnadsföretag vars fastigheter utgör lager. Till skillnad från andra lagertillgångar innchas sådana fastigheter inte sällan så länge att anskaffningsvärdet framstår som synnerligen lågt i förhållande till de verkliga värdena. Erfarenheterna av 1974 års aktievärdering visar också att ett betydande antal byggnadsföretag, där aktierna tidigare hade åsatts höga värden, till följd av de nya reglerna kommit att upptas till noll kr. För att garantera spärrregelns effektivitet i hithörande fall bör den tillämpas med utgångspunkt i taxeringsvärdet. Härigenom uppnås också bättre överensstämmelse mellan värderingen av byggnadsföretag och andra företag. Vid spärrregelns tillämpning bör hänsyn kunna tas inte bara till inkurans utan även till prisfallsrisk. Så sker f. n. vid aktievärderingen. I de fall fastighet tas upp till taxeringsvärdet har eventuell prisfallsrisk redan beaktats då taxeringsvärdet bestämdes. Något särskilt hänsynstagande till sådan risk torde därför normalt inte behövas. Jag föreslår att bestämmelser om värderingen av fastigheter i angivna hänseenden tas in i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, Sf. Motsvarande bestämmelser bör införas i 23 § F lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, AGL.

Genom 1974 års lagstiftning avsåg man också att uppnå likställdhet mellan olika företagsformer. Skattelättnaderna skulle således bli desamma antingen ett företag drevs i direktägd form eller i bolagsform. Det har gjorts gällande att ordalydelsen i 23 § B AGL skulle kunna lägga hinder i vägen för att ge lättnader vid arvs- och gåvobeskattningen i fråga om företag som drivs i bolagsform. I tydlighetens intresse vill jag därför föreslå en redaktionell ändring av nämnda lagrum så att det klart framgår att lättnader kan medges i samma utsträckning oavsett företagsform. Ett motsvarande förtydligande bör göras i 4 § Sf.

Ikraftträdande

De nya studiestöden avses kunna utgå fr. o. m. den 1 juli 1976. De härav föranledda ändringarna i skatteförfattningarna bör träda i kraft samtidigt och således tillämpas första gången vid 1977 års taxering. Ändringen i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt bör träda i kraft då justeringarna i skatteunderlaget enligt 1977 års taxering första gången läggs till grund för skatteberäkning eller beslut om utdebitering. Reglerna i 2 § i nämnda lag påverkar beräkningen av kommunalskattemedel enligt 72 § kommunallagen (1953:753), 76 § kommunallagen (1957:50) för Stockholm, 76 § landstingslagen (1954:319) och 84 § lagen (1961:436) om församlingsstyrelse. Den nya lydelsen av 2 § bör i enlighet härmed träda i kraft den 1 juli 1976 och tillämpas första gången i fråga om utdebitering för år 1978.

Ändringarna beträffande familjeföretagens skattelättnader bör träda i kraft genast. I fråga om förmögenhetsbeskattningen kommer då de nya reglerna att tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
3. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
4. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
5. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.